

The Venice Commission in the field of interpreting international law has achieved a significant result in both doctrinaire and practical terms. Although the Venice Commission is neither a law-creating nor a law-enforcement body, it has been influencing law-making because of the specifics of its activities. Its mission is to implement the interpretation in the process of the expert-advisory activity. It can be said that the results of its activities are more oriented to law-making, both within national and international legal systems. Lawmaking is a priority area for the Commission's legal position.

The rapid development of the practice of the WTO Appellate Body, as well as the growing interest of WTO member countries in settling disputes through the WTO dispute settlement mechanism, give reasons for believing that the subject of interpretation the treaties by the WTO Appellate Body is and will continue to be relevant. In this connection the important task is to develop comprehensive approaches to the study of the practice of interpreting contracts by the WTO Appellate Body, which will be able to provide timely and complete expert advice and advice to the parties to the dispute.

REFERENCES

1. Costelloe D., Fitzmaurice M. Interpretation of Secondary Instruments in International Law. Polish Yearbook of International Law. 2015. Vol. 35. P. 47–82. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2811743 (28.01.2019).
2. Corten O., Klein P. The Vienna Conventions on the Law of Treaties. A Commentary. Oxford: Oxford University Press, 2011. 2071 p.
3. Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations. United Nations. A/RES/25/2625. 24 October 1970. URL: <http://www.un-documents.net/a25r2625.htm> (28.01.2019).
4. Guidelines on prohibition and dissolution of political parties and analogous measures adopted by the Venice Commission at its 41st plenary session (Venice, 10–11 December, 1999). URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-INF\(2000\)001-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-INF(2000)001-e) (28.01.2019).
5. Girshovich M.G. Interpretation of international treaties by the WTO Appellate Body. Reforms and law. 2013. № 1. URL: <http://www.5rik.ru/pass/pass-57972.php> (28.01.2019).
6. Habrieva T.Y. Venice Commission as a subject of interpretation. Moscow: Statute, 2018. 371 p.
7. Hoffmann-Riem W. The Venice Commission of the Council of Europe – Standards and Impact. The European Journal of International Law. 2014. Vol. 25. No. 2. URL: https://www.venice.coe.int/files/articles/Hoffmann-Riem_Venice-Commission_Standards.pdf (28.01.2019).
8. Linderfalk U. Is Treaty Interpretation an Art or a Science? International Law and Rational Decision Making. The European Journal of International Law. 2015. Vol. 26. No. 1. P. 169–189. URL: <https://academic.oup.com/ejil/issue/26/1> (28.01.2019).
9. Linderfalk U. On the Interpretation of Treaties. The Modern International Law as Expressed in the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties. Springer, 2007. XXIV, 414 p.
10. Russia – Measures Affecting the Importation of railway equipment and past there of. Notification of an Appeal by Ukraine. URL: https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S009-DP.aspx?language=E&CatalogueIdList=247761&CurrentCatalogueIdIndex=0&FullTextHash=&HasEnglishRecord=True&HasFrenchRecord=True&HasSpanishRecord (29.01.2019).
11. Resolution adopted by the General Assembly on 27 March 2014 68/262. Territorial integrity of Ukraine. 1 April 2014. URL: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/68/262 (29.01.2019).
12. Shpakovich O.M. Criteria for the classification of acts of international organizations. Actual problems of international relations. 2013. Issue 117 (Part I). P. 34–47.
13. Ukraine – Opinion on the provisions of the Law on Education of 5 September 2017, which concern the use of the State Language and Minority and other Languages in Education, adopted by the Commission at its 113th Plenary Session (Venice, 8–9 December 2017) CDL-AD(2017)030-e. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2017\)030-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2017)030-e) (29.01.2019).
14. Van Damme I. Treaty Interpretation by the WTO Appellate Body. European Journal of International Law. 2010. Vol. 21. Issue 3. P. 605–648.
15. Vienna Convention the Law of Treaties Signed at Vienna 23 May 1969. URL: <https://www.oas.org/legal/english/docs/Vienna%20Convention%20Treaties.htm> (28.01.2019).
16. White G. Treaty Interpretation: The Vienna Convention Code as Applied by the World Trade Organisation Judiciary. Australian Year Book of International Law. 1999. Vol. 20. URL: <http://www5.austlii.edu.au/au/journals/AUYrBkIntLaw/1999/17.html> (28.01.2019).

УДК 341.01:316.32

СУВЕРЕНІТЕТ НАЦІОНАЛЬНИХ ДЕРЖАВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

THE NATIONAL STATE SOVEREIGNTY IN CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Карпенко Д.Р., студентка

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена висвітленню актуальної проблеми існування суверенітету національних держав в умовах посилення глобалізаційних процесів з погляду аналізу двох протилежних позицій і врахуванням їх сильних і слабких аспектів. Перша стоїть на засадах розмивання суверенітету та його поглинання глобалізацією, тоді як друга відстоює можливість їх безперешкодного паралельного існування.

Ключові слова: глобалізація, суверенітет національних держав, поглинання суверенітету, міжнародні організації, транснаціональні корпорації, нові суб'єкти світової політики.

Статья посвящена актуальной проблеме соотношения суверенитета национальных государств в условиях усиления глобализационных процессов с точки зрения анализа двух противоположных позиций с учетом их сильных и слабых сторон. Первая говорит о размывании суверенитета и его поглощении глобализацией, тогда как вторая отстаивает возможность их беспрепятственного параллельного существования.

Ключевые слова: глобализация, суверенитет национальных государств, поглощение суверенитета, международные организации, транснациональные корпорации, новые субъекты мировой политики.

The article is devoted to current issues of the national states sovereignty existence in conditions of globalization processes intensification. Due to the fact that globalization as a result of the postmodern era and the transition from the industrial to the post-industrial stage of economic development appeared several centuries later than the affirmation of the national states sovereignty, discussions as for the possibility of the parallel existence of these phenomena began at that time and prevail by this day. The scholars who studied this issue have two positions. The purpose of the article is to find out which one is more reasonable and promising. The position of first group of scholars is based on the destruction of

national sovereignty by these processes, the diversion of sovereignty and its absorption by globalization. Proponents of this position believe that globalization will gradually lead to disappearance of states as socio-political formations, and such new entities of world politics as transnational corporations, public-and-private groups, sub-state institutions and international organizations will substitute them. They emphasize that these very entities will be able to effectively meet the interests of the world community and emphasize the primacy of international law over the national one in a number of issues. Others do not agree and uphold the possibility of their unimpeded coexistence. This group of scholars insists that the globalization processes are challenging national states, forcing them to adapt their policies to the requirements of global markets, thus changing the framework conditions of state activity. The second group of scholars, by contrast, believes that these entities objectively will not be able to solve all issues of local importance, since it comprises huge territories. The main issues of domestic life are still being solved by the state and, in addition, any international law rules are interpreted in the national states, therefore it is inappropriate to claim their absolute primacy over national norms. In our opinion, giving an unconditional advantage to one or another position now means making a hasty judgement, since it took a little time since the globalization emergence and development of world-class organizations as its manifestation, and therefore history has given too little facts for the purpose of making a final conclusion. Currently, the phenomena compared are interdependent and have equal importance.

Key words: globalization, national states sovereignty, absorption of sovereignty, international organizations, transnational corporations, new subjects of global politics.

У зв'язку з активним розвитком процесів глобалізації останніми десятиліттями все більшої актуальності набуває проблема статусу та ролі державного суверенітету. Станом на сьогодні значне коло питань, які вже стосуються не тільки зовнішньополітичної діяльності, а й навіть внутрішніх справ, держава має вирішувати, орієнтуючись на норми та принципи міжнародного права, що, у свою чергу, вступає в протиріччя з основними постулатами державного суверенітету. У зв'язку з цим у науковій спільноті назріла дискусія щодо можливості співіснування глобалізації та державного суверенітету. Одні дослідники переконані, що глобалізація руйнує національну державу. Інші не погоджуються із цією думкою, наполягаючи, що процеси глобалізації кидають їй виклик, змушуючи пристосовувати свою політику до вимог глобальних ринків, змінюючи в такий спосіб рамкові умови державної діяльності. Але перш ніж визначитись, яка із цих позицій є більш перспективною, треба з'ясувати, що являють собою процеси глобалізації та державного суверенітету в аспекті міжнародно-правових відносин.

Уважається, що своєю появою державний суверенітет завдячує Вестфальській системі міжнародних відносин, яка закріплена, відповідно, Вестфальським миром 1648 року як результатом Тридцятирічної війни. Німецькі князівства Священної Римської імперії, Швейцарський союз і Республіка Об'єднаних провінцій (Нідерланди) отримали юридичну й фактичну незалежність (пізніше позначену терміном «суверенітет»). Відповідно до умов цього договору, сторони визнавали територіальні права одна одної, зобов'язавшись не втручатися в чужі внутрішні та зовнішні справи. З появою національних держав поняття суверенітету остаточно закріпилося в політичній теорії і практиці, ставши свого роду атрибутом держави та базовим принципом міжнародних відносин. Верховна влада почала асоціюватися не з конкретною особою, а з державою. Зараз державний суверенітет у класичному розумінні – це політико-правова властивість держави самостійно вирішувати питання внутрішнього й зовнішнього життя.

Разом із цим почалися процеси глобалізації як результат епохи постмодерну, переходу від індустріальної до постіндустріальної стадії економічного розвитку. У ході історії об'єктивно зростали взаємозв'язок і взаємозалежність національних економік, національних політичних і соціальних систем, а також національних культур [1]. Цей зв'язок зумовлювався неспроможністю держав ефективно вирішувати проблеми як міжнародного, так і внутрішнього характеру. До таких належить, наприклад, розвиток національних економік, який, по суті, є неможливим без належної взаємодії з економіками інших країн, а отже, й налагоджених спільних «правил гри» на світовому ринку. Тому доходимо висновку, що глобалізація – це об'єктивна потреба, яка хронологічно з'явилася набагато пізніше, ніж суверенітет національних держав, і саме з часів її появи й почалися дискусії щодо можливості співіснування цих двох явищ.

Перша група вчених вважає, що глобалізація є неминучою загрозою для суверенітету. Дуже категоричними

із цього приводу є міркування вчених про зникнення держави як соціально-політичного утворення. Це, наприклад, представники школи лібералів, на думку яких різниця між внутрішньою й зовнішньою політикою держав у зв'язку з процесами глобалізації поступово нівелюються. Деякі дослідники школи прогнозують абсолютне розмивання змісту інтересів національних держав, оскільки «нові суб'єкти світової політики вже йдуть на зміну державам-націям». До таких суб'єктів вони зараховують різного роду неурядові та транснаціональні економічні групи, державно-приватні групи й навіть субдержавні утворення, які стали «акторами» на міжнародній арені внаслідок процесів регіоналізації, тобто це певні кантони, окремі регіони, республіки тощо [2]. Проте такими категоричними є, звісно, не всі. Так, наприклад, А. Кучук, оминаючи увагою решту суб'єктів міжнародного права, як головну причину «розмивання» суверенітету називає результати діяльності виключно транснаціональних корпорацій. Він пояснює це тим, що сьогодні вони є важливим фактором, який впливає на держави у сфері регулювання економічних відносин. На його думку, нині основними акторами світової економіки є саме транснаціональні корпорації, чії доходи вже перевищують ВВП окремих держав. Маючи значні фінансові ресурси, транснаціональні корпорації значно впливають на економічну, соціальну, а через них і на політичну сферу суспільних відносин [3, с. 26]. В. Галецький також вважає одним із найважливіших факторів, із яких починається розмивання суверенітету національних держав, фінансову сферу. Учений говорить, що в країнах, які входять в Eurozone, процес утрати суверенітету почав набирати оберти з уведенням єдиної європейської валюти – євро. Він переконаний, що відповідь на питання: чи підривають процеси глобалізації суверенітет держав, може бути тільки одна: глобалізація, як і будь-яка інша інтеграція, будучи доведена до логічного кінця, зруйнує суверенітет тих державних одиниць, які знаходяться під її дією [4].

На особливу увагу, на нашу думку, заслуговує небезпідставна теза, що руйнування суверенітету може супроводжуватися гострими конфліктами. Можливо, вони навіть будуть мати збройний характер. Так, Л. Гринін зазначає, що, щоб регіональні політичні об'єднання стали досить міцними, потрібен чималий термін. Варто згадати, що Європі потрібно було з XVI століття мінімум триста років, щоб утвердилися національні держави. Тому процес створення дійсно сформованих, системно і глибоко інтегрованих наддержавних утворень не може бути швидким. Він не буде й гладким хоча б тому, що члени, які входять до нього, не можуть ігнорувати власні інтереси та не протиставляти їх один одному. Та й усередині самих країн різні політичні сили дуже неоднаково трактують національні цілі. Тобто притирання над- і внутрішньодержавних інтересів – важка справа, тут неминучі різноманітні зіткнення [5, с. 19]. Процес поглинання глобалізацією суверенітету національних держав не заперечують і такі науковці, як С. Краснер та Р. Кохен, які належать до школи функціоналізму. Вони не тільки не роблять із

цього трагедії, а, навпаки, вбачають у цьому позитивні моменти й користь для всього людства загалом. Функціоналісти переконані, що тільки глобальна організація міжнародного рівня здатна забезпечити мирні відносини між державами та подолати недоліки національних суверенітетів. До таких недоліків вони зараховують неможливість упоратися зі складними економічними, соціальними й технічними проблемами, які можуть бути вирішені лише на рівні міждержавного співробітництва. Функціоналізм убачає в останньому спосіб досягнення політичної цілі: інтеграції держав у ширшу спільноту через поступове відмирання їхніх суверенітетів.

Вітчизняна правова система також зазнала впливу глобалізаційних процесів. Зокрема, відповідно до ч. 2 ст. 10 Цивільного кодексу України, якщо в чинному міжнародному договорі України, укладеному в установленому законом порядку, містяться інші правила, ніж ті, що встановлені відповідним актом цивільного законодавства, застосовуються правила відповідного міжнародного договору України [6]. Аналогічні положення дублюються й в інших галузях (Кримінальному процесуальному кодексі України, Господарському кодексі України тощо). Навіть Основний Закон України має бути змінений у разі необхідності ратифікації міжнародного акта, що йому суперечить [7]. Це стосується не тільки законодавчих актів, а й судових рішень, зокрема рішення такого міжнародного органу, як Європейський суд з прав людини, є обов'язковим для виконання Україною [8].

З одного боку, не можна заперечувати переконливість аргументів щодо поглинання інтеграційними процесами суверенітету держав. Але разом із цим, аналізуючи доводи прихильників цієї позиції, ми все ж доходимо того, що вона не є такою абсолютною й безперечною, як це могло б здатися на перший погляд. Зокрема, усі вони, роблячи акцент на неспроможності сучасних держав самостійно нині приймати виклики часу, не звертають увагу на об'єктивну неспроможність міжнародних урядових і неурядових організацій ефективно вирішувати проблеми місцевого характеру. Світова історія не раз доводила нам, що величезні державні утворення, зрештою, приречені на розпад. Серед багатьох причин розпаду імперій (Російської, Османської, Австро-Угорської, Римської тощо) далеко не останнє місце посідала неефективна влада на місцях, оскільки центр просто не міг належним чином організувати її на величезній території, задовольнивши інтереси окремих регіонів з урахуванням їхньої специфіки (національностей, мови, менталітету тощо).

Друга група вчених вважає, що глобалізація й суверенітет національних держав можуть безперешкодно існувати, маючи між собою «кордон». Так, наприклад, на думку представників школи реалістів, глобалізація не впливає на поділ світу на національні держави. Посилення зв'язків між державами може зробити їх більш взаємозалежними, і при цьому суверенітет їхній зберігається.

Реалісти переконані, що держави, як і раніше, залишаються основними учасниками міжнародних зносин. Більше того, поява нових глобальних викликів призводить не до солідарності та єдності людства, а, навпаки, до загострення міждержавних протиріч. Наприклад, скорочення вичерпних природних ресурсів поступово призводить до неминучого зіткнення національних інтересів різних країн. Їх добувають здебільшого із землі, яка сама по собі вже є ресурсом і якої більше, ніж зараз, уже не буде. Можна, звісно, заперечити, посилаючись на досягнення науки й можливість робити рукотворні острови, де є можливість розмістити населення, але в їх надрах уже точно не буде сировини, що забезпечить існування цих людей. Згадаймо початок Першої світової війни, яку

розв'язала Німеччина, оскільки не встигла на розподіл «світового пирога колоній». На час її об'єднання вся земля із цінними ресурсами вже контролювалася рештою держав, які, звичайно, не мали наміру ділити її, і цей збройний конфлікт став фактично переділом уже поділеного світу. Звісно, для запобігання таким зіткненням і створені різного роду міжнародні організації, але вони регулярно демонструють свою безсилість у таких ситуаціях. Так, Ліга Націй, урешті, не змогла запобігти Другій світовій війні, а спроби ООН вирішити збройні конфлікти на Сході також не можна назвати успішними.

Відстоює роль суверенітету також І. Куян, який вважає, що не можна однозначно поділяти позицію щодо обмеження державного суверенітету нормами міжнародного права, адже тоді логічно дійти висновку про тенденцію витіснення, а потім і зникнення національних держав, що є неприпустимим із погляду національних інтересів. Так само не можна поділяти позицію щодо безвідповідальності суверенних держав за міжнародним правом, бо наслідком тоді можуть бути анархія, утвердження права сили в міжнародних відносинах. Ця проблема має розв'язуватися шляхом розуміння того, що суверенітет держави – це її властивість, яка не може бути відчужена, обмежена чи передана [2]. Варто також наголосити, що за національною державою й надалі залишаються такі ключові функції, як право делегування повноважень і відповідальності на інші рівні, розроблення, зміна та забезпечення виконання законів тощо [9]. Крім того, держави ладні на власний розсуд вирішувати, чи вступати в ті міжнародні відносини, які вимагають від них поступитися частиною суверенних прав. Цю тезу підтримує й Н. Пастухова, говорячи, що державний суверенітет може обмежуватися добровільно, коли декілька держав створюють нову політичну сутність або об'єднуються у співтовариство чи союз, відмовляючись від декількох прав на користь наднаціональних органів влади [10, с. 96]. Важливо наголосити також на тому, що навіть інтегровані у правову систему норми іноземного права набувають національної специфіки в процесі їх застосування, що дає підстави говорити про відносну самостійність права [11].

Дуже цікавим, на наш погляд, є твердження науковця М. Ільїна, який зауважує, що глобалізація не здатна поглинути суверенітет національних держав. На його думку, «кризу суверенітету», яку ми спостерігаємо останнім часом, скоріше варто інтерпретувати як «кризу особливих різновидів держав». Для таких держав притаманна їхня надмірна переважаність різноманітними функціями, які вони беруть на себе та які, як правило, не характерні для держав за їхньою природою [12, с. 21]. А на думку О.М. Сіваш, «доречніше ставити питання скоріше не про наявність чи відсутність суверенітету, а про ступінь і обсяг володіння суверенними повноваженнями». Науковець зазначає: «В умовах необхідності колективних дій і глобальної кооперації міждержавна система, з досить широким тлумаченням прерогатив суверенітету, поступово перетворюється в міждержавну систему, члени якої обмежені у вільному використанні своїх суверенних прав» [13, с. 379].

Отже, ми можемо зробити висновок, що обидві позиції є доволі обґрунтованими й підтверджуються буденністю світової політики, але разом із цим мають і свої слабкі сторони. Уважаємо, що надати однозначну перевагу тій чи іншій позиції – нині означає зробити поспішний вибір, оскільки явище глобалізації та міжнародні організації світового рівня як її прояв з'явилися зовсім нещодавно. Натепер зіставлені явища є взаємозалежними й мають рівне значення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Краус Н.М. Глобалізація як тенденція розвитку людства. Глобальні проблеми світового господарства. Історія економіки та економічної думки: навчальний посібник. Київ, 2014. URL: <https://textbook.com.ua/politekonomiya/1473451901/s-38> (дата звернення: 03.12.2018).
2. Куян І.А. Чи послаблює глобалізація суверенітет національних держав. Віче. 2009. № 12. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/1510> (дата звернення: 20.12.2018).
3. Кучук А.М., Денисенко С.М. Глобалізація і транснаціональні корпорації як фактори впливу на державний суверенітет. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 6. С. 25–27. URL: http://www.pap.in.ua/6_2016/7.pdf (дата звернення: 20.12.2018).
4. Галецький В.Ф. Глобалізація, суверенітет і мондіалізм. Центр гуманітарних технологій. URL: <https://gtmarket.ru/laboratory/expertize/2006/635> (дата звернення: 07.12.2018).
5. Гринін Л.Е. Глобалізація і національний суверенітет. Історія і сучасність. 2005. № 1. С. 6–31. URL: http://www.isras.ru/files/File/Istoriya_i_sovremen/2005_01/Grinin_Globalizaciya_i_nacionalni_%20suverenitet.pdf (дата звернення: 07.12.2018).
6. Цивільний кодекс України від 4 листопада 2018 р. № 435-IV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/print> (дата звернення: 03.12.2018).
7. Конституція України: Закон України від 30 вересня 2016 р. № 254к/96-Вр / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/> (дата звернення: 03.12.2018).
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 2 грудня 2012 р. № 3477-IV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення: 03.12.2018).
9. Глотов Б.Б., Корх О.М. Функціонування національних держав в умовах глобалізації. Публічне адміністрування: теорія і практика. 2012. № 1 (7). URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-01\(7\)/12gbbdug.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2012-01(7)/12gbbdug.pdf) (дата звернення: 05.12.2018).
10. Пастухова Н.Б. Суверенітет: историческое прошлое и настоящее. Вопросы истории. 2007. № 8. С. 92–99.
11. Сидоренко О.О. Правова система України в умовах глобалізації. Теорія і практика правознавства. 2016. № 1 (9). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/71965/66946> (дата звернення: 06.12.2018).
12. Ильин М.В. Стабилизация развития. Полис. 1999. № 2. С. 20–25.
13. Сіваш О.М. Еволюція змісту суверенітету: причини і фактори. Форум права. 2013. № 4. С. 374–380.

УДК 347.822.4:656.7.081

РОЗСЛІДУВАННЯ АВІАЦІЙНИХ ПОДІЙ ТА ІНЦИДЕНТІВ: ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ПРАВОМ І ПРАВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

AIRCRAFT ACCIDENT AND INCIDENT INVESTIGATION: HARMONIZATION OF UKRAINE'S LEGISLATION WITH INTERNATIONAL LAW AND EU LAW

**Філіппов А.В., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри господарського та транспортного права
Державний університет інфраструктури та технологій**

Стаття присвячена складній і малодослідженій проблемі розслідування авіаційних подій та інцидентів із цивільними повітряними суднами і гармонізації законодавства України з міжнародним правом і правом Європейського Союзу в цій сфері. Автор визначає й аналізує систему джерел правових норм, стандартів і рекомендованої практики щодо розслідування авіаційних подій та інцидентів, прийнятих в Україні, Європейському Союзі та у міжнародному праві. На основі аналізу вказаних норм сформульовані висновки стосовно стану та перспектив гармонізації законодавства України з міжнародним правом і правом Європейського Союзу у цій сфері. Зокрема, обґрунтовується висновок, що загалом чинне законодавство України щодо розслідування авіаційних подій та інцидентів відповідає ключовим міжнародним і європейським стандартам. Водночас автор звертає увагу на внутрішні суперечності та неузгодженість окремих норм вітчизняного права в зазначеній галузі.

Ключові слова: цивільна авіація, розслідування авіаційних подій та інцидентів, гармонізація законодавства України з міжнародним правом і правом ЄС.

Статья посвящена сложной и малоисследованной проблеме расследования авиационных происшествий и инцидентов с гражданскими воздушными судами и гармонизации законодательства Украины с международным правом и правом Европейского Союза в данной сфере. Автор определяет и анализирует систему источников правовых норм, стандартов и рекомендуемой практики по расследованию авиационных происшествий и инцидентов, принятых в Украине, Европейском Союзе и в международном праве. На основе анализа указанных норм сформулированы выводы относительно состояния и перспектив гармонизации законодательства Украины с международным правом и правом Европейского Союза в данной сфере. В частности, обосновывается вывод, что в целом действующее законодательство Украины по расследованию авиационных происшествий и инцидентов соответствует основным международным и европейским стандартам. В то же время автор обращает внимание на внутренние противоречия и несогласованность отдельных норм отечественного права в указанной области.

Ключевые слова: гражданская авиация, расследование авиационных происшествий и инцидентов, гармонизация законодательства Украины с международным правом и правом ЕС.

The article is devoted to a complex and unexplored problem of investigating accidents and incidents with civil aircraft and harmonizing the legislation of Ukraine with international and EU law in this area. The author identifies and analyzes the system of sources of legal norms, standards and recommended practices, adopted in Ukraine, the EU and in international law for aircraft accident and incident investigation. Based on the analysis of these norms, conclusions are formulated regarding the state and prospects of harmonization of the legislation of Ukraine with international law and EU law in this field. The conclusion is substantiated that, in general, the current legislation of Ukraine on the investigation of accidents and incidents complies with the main international and European standards. In particular, Ukraine implemented two key principles of investigation of aviation accidents and incidents from international law into its legislation. Firstly, the legislation of Ukraine, in full compliance with international and European standards, prohibits the use of administrative, official, prosecutorial, judicial bodies and insurers of any accident and incident investigation materials for establishing someone's guilt or responsibility. Secondly, the independence of the National Bureau of Air